

Accountantsverslag

Gemeente Etten-Leur
Boekjaar 2021

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Etten-Leur
Postbus 35
4600 AA Etten-Leur

Breda, 27 juni 2022

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2021 van de gemeente Etten-Leur te controleren.

Dit accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden uit hoofde van de jaarrekeningcontrole 2021 naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Vanwege de corona-maatregelen hebben wij afgelopen jaar de controles hybride uitgevoerd, waarbij wij weer deels in staat zijn geweest om op het stadskantoor onze controle uit te voeren. Wij danken de medewerkers voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en lichten de inhoud van deze rapportage graag nader aan u toe.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. B. Smeenk RA
Director

Inhoudsopgave

Bestuurlijke
samenvatting

Uitkomsten
jaarrekening-
controle

Rechtmatigheid

Financiële positie

Bevindingen
interne beheersing

Door raad
gevraagde
aandachtspunten

Overige
onderwerpen

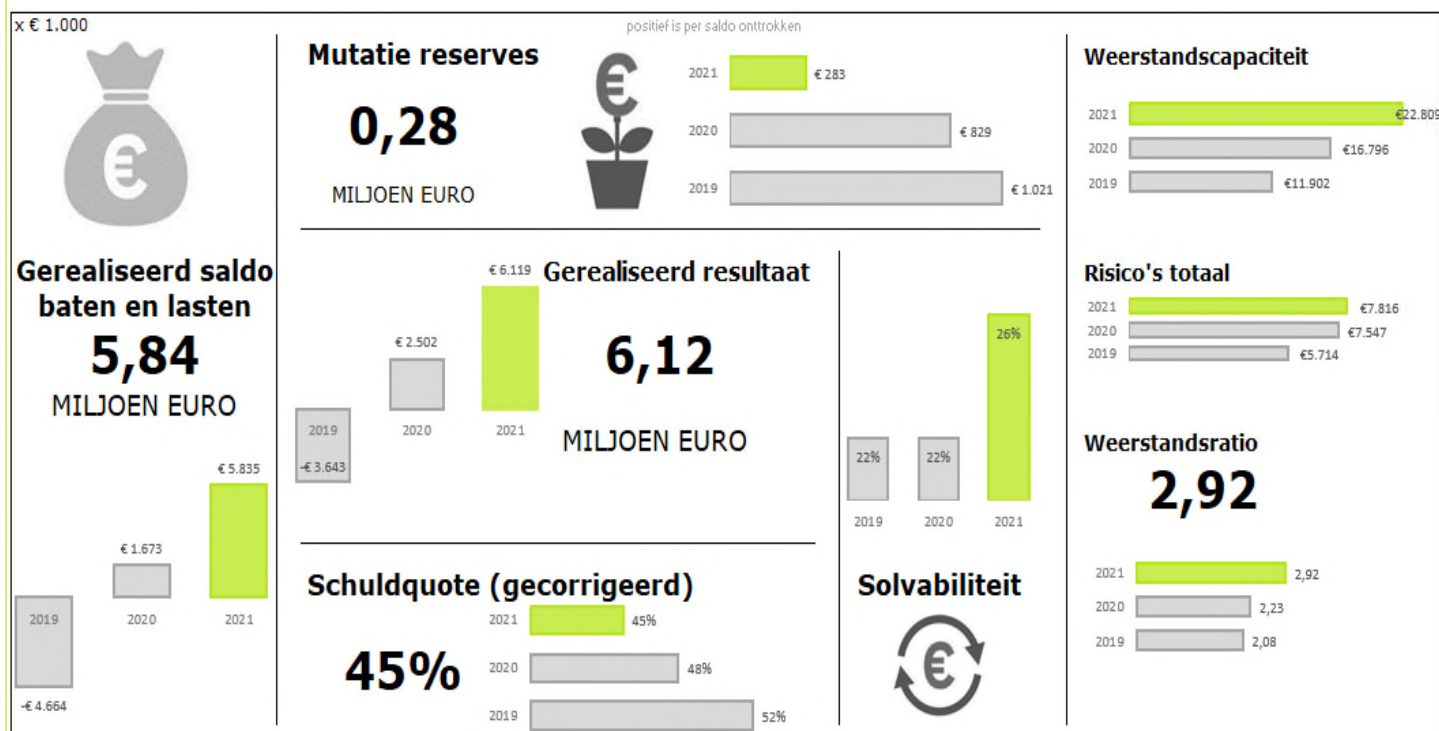

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

Toelichting

Het resultaat 2021 (overschot) bedraagt € 6,1 miljoen positief (na mutaties reserves). Mede vanwege dit positieve resultaat is een verbetering zichtbaar op de ratio's van de solvabiliteit, de weerstandscapaciteit en de schuldquote.

In de jaarrekening is een toelichting opgenomen waar de voordelige afwijking uit bestaat. De belangrijkste oorzaken van de afwijking betreffen de niet uitgegeven jeugdgelden en ontvangen coronacompensatie gelden. Daarnaast zijn de werkelijke kosten lager dan de begroote kosten. In de begroting is een positief resultaat verwacht van € 1,3 miljoen. Op pagina 8 van de jaarrekening is uiteengezet hoe het verschil met de tweede bestuursrapportage is ontstaan.

Bestuurlijke samenvatting

Wij hebben bij de jaarrekening 2021 een goedkeurend oordeel verstrekt voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Het jaarverslag is conform de Nadere Voorschriften Controle en Overige Standaarden (kortweg NV COS) 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in alle opzichten nageleefd in 2021.

Uit de controle zijn geen ongecorrigeerde fouten of onzekerheden geconstateerd met betrekking tot ons oordeel op de getrouwheid.

Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole bevindingen die wij op basis van de rapporteringstolerantie aan u moeten rapporteren. We constateren bij de controle op inkooprechtmatigheid, gelijk aan uw interne controle, een totaal van € 318.000 aan rechtmatigheidsfouten. De fouten in de inkooprechtmatigheid zijn gedeeltelijk afkomstig van fouten uit voorgaande jaren (oude contracten) en gedeeltelijk volgen deze uit twee onrechtmatige contractverlengingen gedurende 2021. Ten aanzien van één van deze verlengingen is bewust de onrechtmatigheid door het college geaccepteerd.

Bestuurlijke samenvatting

De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn goed toegelicht.

Wij hebben geen controleverschillen in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd. Wel merken we op dat ten opzichte van voorgaand jaar het aantal te verantwoorden regelingen fors toe is genomen. Dit heeft een extra inspanning van zowel de organisatie als van ons gevraagd. Deze aanvullende werkzaamheden zijn aan de voorkant met u afgestemd.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 in overeenstemming zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Etten-Leur voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Onze samenwerking: wij zijn ook in dit controlejaar voortvarend in de samenwerking gestart, ondanks COVID-19 en het hybride werken verloopt de samenwerking tussen Baker Tilly en de gemeente Etten-Leur op een efficiënte wijze. Na afronding van onze controle evalueren wij met de ambtelijke organisatie het controleproces en de inhoudelijke verbeterpunten.

Covid-19: De gemeente heeft in de jaarrekening 2021 de ontwikkelingen als gevolg van Covid-19 duidelijk toegelicht in een afzonderlijke paragraaf in de samenvatting. Uit de door ons aanvullend uitgevoerde controlewerkzaamheden zijn geen bevindingen geconstateerd. De belangrijkste werkzaamheden hebben toegezien op de verantwoording inzake de verstrekte subsidies, de waardering van uw vorderingen en de controle van de aanvullende Covid-19 gerelateerde regelingen, waaronder de uitvoering van de Tozo, welke is uitbesteed aan het Werkplein.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen);
- de jaarrekening;
- bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van 18 oktober 2021 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle bedraagt € 1.280.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol en is gebaseerd op de het eerste ontvangen concept van de jaarrekening. Op basis van de definitieve jaarrekening zijn de goedkeuringstoleranties als volgt:

Grondslag		Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 1.280.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 3.840.000
Rapporteringstolerantie	10% van de goedkeuringstolerantie	€ 128.000

Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- waardering van de grondexploitaties;
- rechtmatigheid van de Europese aanbestedingen;
- risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico richt zich bij uw gemeente met name op de schattingsposten in de grondexploitatie en voorzieningen.
- onrechtmatige en/of onnauwkeurige betalingen inkopen en uitkeringen.

Verslaggevingsrichtlijnen

Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2021 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

Managementinzicht en schattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Proces jaarrekeningcontrole

Wij constateren dat in het afgelopen jaar het controleproces soepel is verlopen, door onder andere de gedegen voorbereiding aan beide zijden. Na afronding van onze controle evalueren wij met de ambtelijke organisatie het controleproces en de inhoudelijke verbeterpunten.

Waardering van de grondexploitaties

Grondexploitatie

Uw gemeente kent een balanspost met betrekking tot onderhanden projecten, dit betreft de voorraden (grondexploitatie). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, ontwikkeling verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten en daarmee de waardering, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

Om te schatten wat de waarde van een complex is, is een aantal risico's c.q. schattingen van belang. De schattingsfactoren in de waardering van de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt?
- **Programmering:** Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** Is afgewogen en adequaat onderbouwd welke prijzen kunnen worden gevraagd?
- **Parameters.** Welke ontwikkeling van rente, kostenstijgingen en opbrengstenstijgingen verwacht de gemeente in de komende jaren?
- **Plankosten:** Wat zijn de kosten die gemeente moet maken om een complex te kunnen ontwikkelen?

Het college heeft op grond van de keuzes van de raad de grondexploitaties geactualiseerd en de calculaties opnieuw berekend. Het college heeft beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een verliesvoorziening moet worden getroffen of er tussentijds winst moet worden genomen.

Algemeen

De waardering van de grondexploitaties is een significant risico in onze controleaanpak vanwege de hogere mate van schattingsonzekerheid. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk. Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw grondexploitatie gedurende de afgelopen drie jaar weergegeven.

Grafiek ontwikkeling grondexploitaties (x € 1 miljoen)

Ten opzichte van 31 december 2020 is de bruto boekwaarde van de post grondexploitatie afgenomen met € 2,8 miljoen. Het verloop van de boekwaarde in 2021 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2021
Boekwaarde per 1 januari	8.202
Investerings	2.174
Grondverkopen	(6.254)
Tussentijdse winstneming	1.276
Boekwaarde per 31 december	5.398

Waardering van de grondexploitaties

Resultaat grondexploitaties

Het resultaat van de grondexploitaties bedraagt in 2021 € 565.000 positief. Dit resultaat bestaat uit (tussentijdse) winstnemingen van € 1,3 miljoen en wordt deels te niet gedaan door de bijstelling van de verliesvoorziening (€ 717.000). De winstnemingen zien voornamelijk toe op de verkochte verspreide bedrijventerreinen.

Verliesvoorziening

Voor de grondexploitaties met een verwacht negatief resultaat is een verliesvoorziening opgenomen ter hoogte van € 3,7 miljoen (eind 2020: € 3,0 miljoen). Deze verliesvoorziening ziet toe op de projecten Schoenmakershoek Oost (€ 2,5 miljoen), Vosdonk Noord (€ 1 miljoen) en Kompas (€ 0,1 miljoen).

Ten opzichte van 2020 is de voorziening toegenomen vanwege het complex Vosdonk Noord. De kaders vanuit de omgevingsvisie zijn doorvertaald en er is rekening gehouden met diverse duurzaamheidsaspecten en een andere infrastructuur.

Gehanteerde parameters

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door gemeente Etten-Leur gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst. De belangrijkste uitkomsten hiervan kunnen als volgt worden samengevat:

Parameter	2021	2020
Kostenstijging	●	●
Opbrengstenstijging	●	●●
Rekenrente	●	●
Programmering	●	●
Verkoopprijzen	●	●●

Legenda status:

- = evenwichtig
- = optimistisch
- = voorzichtig
- = controleverschil

Kostenstijging

De gehanteerde parameter voor de kostenstijging is 3% (2020: 3%) en ligt in lijn met de landelijke prijsindexcijfers. Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig. Wij willen u wel wijzen op de recente mondiale ontwikkelingen, waardoor kosten komende periode wellicht harder stijgen dan de verwachte inflatie. Gezien de prijsontwikkelingen in de markt is het van belang de ontwikkelingen hierin goed te monitoren.

Opbrengstenstijging

Het college rekent met een opbrengstenstijging van 0% (2020: 0%). Op basis van de momenteel beschikbare actuele informatie achten wij deze parameter voorzichtig. Gezien de ontwikkelingen in met name de woningmarkt achten wij het van belang dit goed te blijven volgen. Daarnaast is het zorg om in elk geval jaarlijks de grondprijzen te actualiseren naar de actuele marktwaarde.

Rekenrente

Het college rekent binnen de huidige grondexploitaties met een toekomstige rekenrente van 1,18% (2020: 1,5%). De rekenrente is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille van gemeente Etten-Leur. Deze grondslag is in overeenstemming met de notitie grondexploitatie en de bepaling in de notitie rente van de commissie BBV. Wij achten deze parameter evenwichtig.

Programmering

De programmering van de grondexploitaties wordt actief gemonitord door de gemeente Etten-Leur. De ingerekende programmering ligt in lijn met vorig jaar en is onder andere gebaseerd op interne en externe onderzoeken.

Verkoopprijzen

De verkoopprijzen voor zowel woningen als bedrijven zijn ten opzichte van 2020 niet significant gewijzigd.

Sociaal domein

Algemeen

De gemeente Etten-Leur voert diverse regelingen uit in het sociaal domein waarbij taken deels zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	Werkplein	Delegatie	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Werkdeel (WSW)	WVS	Delegatie	Vaste bijdrage op basis van de begroting
Jeugdwet	Zelf	n.v.t.	Werkelijke lasten
WMO	Zelf	n.v.t.	Werkelijke lasten
PGB's	Sociale verzekeringsbank	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord.

Uitkeringen (Participatiewet)

De verantwoording van het Werkplein Hart van West-Brabant hebben wij ontvangen en aangesloten met de financiële administratie.

Werkdeel (WSW)

We hebben vastgesteld dat de bijdrage aan WVS conform afspraak is verantwoord.

Jeugdwet

In de regio West-Brabant West is besloten om gezamenlijk over te gaan op resultaatgerichte contracten met de zorgaanbieders. Afgesproken is om vanaf 2016 af te rekenen op basis van de behaalde resultaten. Voor de prestatietrajecten betekent dit dat 50% van de kosten van het traject vooraf worden gefactureerd. Ongeacht het resultaat, zijn dit lasten voor de gemeente Etten-Leur. De tweede 50% van het traject wordt door de gemeente Etten-Leur betaald en verantwoord als last wanneer het resultaat bereikt is. Evenals voorgaand jaar is door de regio beoordeeld of voldoende betrouwbare informatie beschikbaar is om een nauwkeurige inschatting van de toerekening van deze lasten aan specifieke boekjaren te kunnen maken. Uit de gegevens van Etten-Leur en de regio gemeenten blijkt dat per arrangement de spreiding tussen de doorlooptijden in combinatie met het aantal trajecten nog te omvangrijk is en tussen de gemeenten te veel verschillen om een betrouwbare inschatting te maken.

Conform de verslaggevingsstandaarden is deze verplichting van € 3,2 miljoen toegelicht onder de niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen. Wij merken hierbij op dat deze verplichting (grotendeels) naar alle waarschijnlijkheid in 2022 ten laste van de exploitatie zal komen, afhankelijk van de afronding van de resultaatgerichte contracten. Wij kunnen ons vinden in deze wijze van verantwoorden, maar merken wel op dat de gemeente (mogelijk in combinatie met de regio en de zorgaanbieders) moet blijven onderzoeken op welke wijze wel tot een betrouwbare toerekening aan boekjaren gekomen kan worden. Hiertoe loopt al een project om dit inzichtelijker te krijgen.

Sociaal domein

WMO

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) wordt door de gemeente Etten-Leur zelf uitgevoerd.

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente Etten-Leur heeft deze onzekerheid in de jaarrekening 2021 toegelicht.

PGB's

De belangrijkste onzekerheid zit op de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB). De SVB heeft zelf over 2021 een controleverklaring met beperking ontvangen bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en WMO. De gemeente Etten-Leur heeft zelf aanvullende werkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de kosten te verifiëren zodat deze beperking wordt weggenomen. Uit onze beoordeling van dit onderzoek concluderen we dat de kosten PGB's getrouw en rechtmatig verantwoord zijn in de jaarrekening 2021.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

Het kabinet heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (hierna: Tozo) in 2021 verlengd om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. Op basis van de Tozo kunnen zelfstandigen een beroep doen op twee soorten voorzieningen: een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal. De gemeente Etten-Leur heeft de uitvoering van deze regeling belegd bij het Werkplein Hart van West-Brabant. Uw gemeente heeft in 2021 € 1,7 miljoen ontvangen in het kader van de Tozo. Totaal is er voor € 0,8 miljoen aan Tozo-regelingen verstrekt door Werkplein.

Belangrijke voorwaarde in de uitvoering van de Tozo is het hebben van beleid aangaande Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). Om te waarborgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van de faciliteiten heeft het Werkplein, overeenkomstig aan de gestelde eisen, dit specifieke M&O-beleid geformuleerd voor de Tozo. De accountant van het Werkplein heeft de opzet, bestaan en werking van dit beleid gecontroleerd. Met dit beleid, dat onder meer bestaat uit een controleplan wordt, naast controles op het aanvraagproces, achteraf vastgesteld dat er geen misbruik is gemaakt. Het belangrijkste onderdeel van dit controleplan is welke signalen van het Inlichtingenbureau worden onderzocht, in welke diepgang deze signalen worden onderzocht en binnen welke periode deze signalen worden onderzocht. Waar geconstateerd wordt dat de aanvrager geen of een lager recht op vergoeding had volgen terugvorderingen. Werkplein neemt de afwikkeling van de signalen mee in haar proces en heeft de signalen opgevolgd.

Overige bevindingen

Afgrenzing materiële vaste activa

Tijdens onze controle voeren wij toetsingen uit of bij investeringen van de materiële vaste activa de prestatie is vastgesteld en in de juiste periode is verantwoord. Uit onze detailwaarnemingen is gebleken dat een aantal investeringen waren geactiveerd in 2021, terwijl de prestatie (levering) pas in 2022 heeft geschied. Om deze reden hebben wij een correctie voor € 954.000 voorgesteld als herrubricering in de jaarrekening op posities “materiële vaste activa” en “crediteuren”. Deze correctie is doorgevoerd.

Onderhoudsvoorziening – voorziening Beheren op Niveau

We constateren dat het college onze aanbevelingen vanuit 2021 grotendeels heeft opgepakt en hebben dan ook geen controlebevindingen ten aanzien van de onderhoudsvoorzieningen welke (mogelijke) financiële impact hebben. We constateren dat de voorziening BON (Beheren op Niveau) in formele zin voldoet aan de verslaggevingsregels en dat het egaliserende karakter van deze voorziening is toegenomen.

Wel constateren we op basis van het beheerplan dat de jaarlijkse onderhoudslasten structureel hoger zijn dan de jaarlijkse dotatie. Dit zal er dan ook toe leiden dat vanaf 2037 de voorziening ontoereikend is. We adviseren u de komende jaren te evalueren hoe in de toekomst de toenemende onderhoudslasten gedekt dienen te worden.

Impact Covid-19 voor de gemeente

De belangrijkste effecten van de Coronacrisis voor de gemeente zijn nader toegelicht in het jaarverslag en in de jaarrekening.

De belangrijkste impact voor de gemeente en voor onze controle is hieronder benoemd:

- Uitvoeren Tozo regeling (uitvoering via Werkplein Hart van West-Brabant);
- Aanvullende bijdragen die zijn verstrekt in relatie tot Covid-19;
- Subsidie-verantwoording vanuit subsidie ontvangende partijen (prestatielevering);
- Onderbouwing prestatielevering zorgaanbieders;
- Aanvullende controle van rijksregelingen, die betrekking hebben op Covid-19 en via de SiSa verantwoord moeten worden;
- Risicoanalyse mogelijke Covid-19 impact op balansposities (o.a. in het kader van mogelijke oninbaarheid);
- Toelichting met betrekking tot corona in jaarverslag en jaarrekening (diverse paragrafen, met name onder weerstandsvermogen en bedrijfsvoering).

Uit onze controle zijn er geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Jaarverslag

Jaarverslag

In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2021 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de NV COS 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiële afwijkingenesignaleerd.

Vanaf 2023 is iedere gemeente naar waarschijnlijkheid verplicht om de rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening. De gemeente Etten-Leur heeft ervoor gekozen om de rechtmatigheidsverklaring, zoals beschreven in de paragraaf bedrijfsvoering, in het jaarverslag op te nemen. We hebben de organisatie nog een beperkt aantal aanbevelingen meegegeven. Op dit punt is uw gemeente een van de voorlopers op de rechtmatigheidsverantwoording.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemt met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn goed leesbaar en kwalitatief van een goed niveau. Ten opzichte van andere gemeenten geeft u ook al inzicht in de rechtmatigheidsmededeling vanuit het college.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de eisen vanuit het BBV.
Covid-19	Uw gemeente heeft ervoor gekozen om in de inleiding een paragraaf op te nemen waarin de impact als gevolg van Covid-19 is beschreven. Hiermee geeft u de raad een goed inzicht in deze bijzondere gebeurtenis.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording

Sinds enkele jaren geldt de Wet normering topinkomens (WNT). Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De topfunctionarissen zijn in loondienst en er hebben zich gedurende 2021 geen wijzigingen voorgedaan.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2021 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze en uw interne controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat bij meerdere gemeentelijk inkooptrajecten met een inkoopwaarde van in totaal € 318.000 niet de juiste procedure is gevolgd. Op basis van de controle komt naar voren dat deze inkopen Europees aanbesteed hadden moeten worden. Wij hebben dit bedrag als rechtmatigheidsfout aangemerkt.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2021 hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Met het vaststellen van de jaarrekening autoriseert de gemeenteraad de genoemde overschrijdingen. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking
Programma 7 (totaal € 0,5 miljoen)	Overschrijding heeft betrekking op kosten met betrekking tot de subsidieregeling Reductie Energieverbruik. De overschrijding wordt gecompenseerd door hogere subsidie-inkomsten samenhangend met deze regeling. Hierdoor telt deze overschrijding niet mee in onze foutanalyse.
Programma 8 (totaal € 1,4 miljoen)	De overschrijding komt door "doorboeking" van de behaalde resultaten exploitatie "Grondbedrijf". Per saldo is er sprake van een positief resultaat binnen het grondbedrijf welke volgens afspraak met de raad op de reserve wordt afgewikkeld. Tegenover de hogere kosten staan derhalve samenhangende baten. Hierdoor telt deze overschrijding niet mee in onze foutanalyse.

Rechtmatigheid

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau, dan wel totaalniveau, aanwezig zijn boven de door u gestelde rapporteringstolerantie.

Niet-financiële beheershandelingen

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Mutaties in de reserves

De mutaties in de reserves zoals opgenomen in de jaarrekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Verschil
Dotaties	€ 4.588	€ 4.243	€ 345
Onttrekkingen	€ 7.435	€ 4.526	€ 2.909
Saldo mutaties in de reserves	-€ 2.847	-€ 283	€ 2.564

Uit onze controle inzake de mutaties in de reserves zijn geen bevindingen voortgekomen. De afwijking op de onttrekkingen zien toe op de mutaties op de reserve grondbedrijf.

Financiering

In 2021 heeft uw gemeente geen nieuwe leningen afgesloten. Wel heeft de gemeente een aflossing gedaan van de langlopende leningen voor een bedrag van € 7,5 miljoen.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, het kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Etten-Leur zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

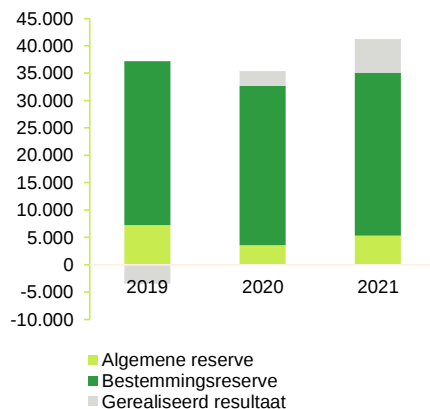
Financiële positie

Ontwikkelingen in de jaarcijfers

Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2021 volgens de jaarrekening € 41,2 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves ter hoogte van € 41,2 miljoen is € 5,3 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar toegenomen met € 1,7 miljoen. Per saldo is gedurende 2021 € 0,3 miljoen onttrokken aan de reserves. Deze onttrekking (ten gunste van het resultaat) vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 5,8 miljoen voordelig) het gerealiseerde resultaat van € 6,1 miljoen.

Analyse van het resultaat

Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien (€ 5,8 miljoen). Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 6,1 miljoen positief (na mutatie reserves).

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2021 wordt overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken. Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in uw jaarrekening.

We constateren dat de afwijking (voordelig) ten opzichte van voorgaande jaren omvangrijker is. De belangrijkste oorzaken van de afwijking betreffen de niet uitgegeven jeugdgelden en ontvangen coronacompensatie gelden. Daarnaast is er ook op andere budgetten sprake van onderbesteding ten opzichte van begroting.

We adviseren u nader te onderzoeken om binnen de begrotingscyclus de voorspelbaarheid van deze afwijkingen na te gaan. Daarbij vragen we uw aandacht om budgetten bij onderbesteding eerder neerwaarts bij te stellen, zodat voordelen eerder richting de raad gemeld kunnen worden.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen	Etten-Leur		Landelijk	
	2021	2020	2021 (begroot)	2020
Netto schuldquote	46	50	72,6	48,7
Netto schuldquote gecorrigeerd	45	48	66,6	42,3
Solvabiliteit	26	22	30,5	35
Grondexploitaties	1	5	8,5	8,5
Belastingcapaciteit	101	102	105,2	102,6
Structurele exploitatieruimte	13	2	0,6	2,1

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing op pagina's 77 tot en met 83 van de jaarstukken worden de kengetallen nader toegelicht.

- Het kengetal schuldquote is licht verbeterd in 2021 (van 50% naar 46%). Een lager percentage impliceert dat de gemeente een betere financieringspositie heeft.
- De solvabiliteit is licht toegenomen naar 26% in 2021. De VNG hanteert een signaalwaarde voor mogelijke issues rondom de weerbaarheid van gemeenten als de solvabiliteit onder de 20% komt.
- Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Hoe lager het percentage, hoe beter. Het percentage is in 2021 afgenomen naar 1%.
- Belastingcapaciteit: de lastendruk in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde bedraagt 101%. Het kengetal bleef nagenoeg gelijk.
- Op basis van het kengetal "structurele exploitatieruimte" blijkt dat er voldoende structurele begrotingsruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's. Hierbij wordt verondersteld dat alle risico's zich nooit tegelijk voordoen. Wij kunnen ons vinden in dit uitgangspunt.

Hiernaast is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserve. De weerstandsratio kwalificeert als "uitstekend".

De grootste door uw gemeente geïdentificeerde risico's zijn:

- risico's Sociaal Domein (Jeugdwet, Participatie en WMO)
- risico op fluctuaties binnen de algemene uitkering gemeentefonds;
- risico's op tegenvallers in deelname aan gemeenschappelijke regelingen;
- risico aangaande de grondexploitaties; en
- risico's als gevolg van corona.

Bovenstaande risico's zijn vergelijkbaar met andere gemeenten.

Weerstandsratio (bedragen x € 1.000)	2021	2020	2019
Weerstandscapaciteit	22.809	16.796	11.902
Risico's	7.816	7.547	5.714
Weerstandsratio	2,92	2,23	2,08

Weerstandsratio	Betekenis
≥ 2.0	Uitstekend
$1.4 < 2.0$	Ruim voldoende
$1.0 < 1.4$	Voldoende
$0.8 < 1.0$	Matig
$0.6 < 0.8$	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

Bevindingen interne beheersing

Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2021 hebben wij op 17 december 2021 jl. onze definitieve managementletter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komen een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. Deze zijn in bijlage D toegelicht.

Automatisering

IT wordt een steeds belangrijker onderdeel van de bedrijfsvoering en daarmee ook van de jaarrekeningcontrole. Uit onze IT audit komt naar voren dat ook op het gebied van automatisering nog beperkte verbeteringen mogelijk zijn (zie hiertoe onze bestuurlijke samenvatting van de managementletter 2021). Wij adviseren het College hieraan aandacht te geven. Enerzijds in verband met de risico's die er mee samenhangen. Anderzijds om de IT omgeving de bedrijfsvoering zo goed mogelijk te laten faciliteren.

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Unit4

De gemeente Etten-Leur is op dit moment druk bezig met de implementatie van het nieuwe financiële pakket. De organisatie verwacht op 1 januari 2023 de nieuwe applicatie te implementeren en volledig live te zijn.

Fraude, corruptie en naleving wet- en regelgeving

Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het college gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van onze beroepsregels (NV COS 240/250), de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude.

Bevindingen interne beheersing

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. Gemeente Etten-Leur beschikt over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop- en aanbestedingsbeleid aangevuld met trainingen voor de juiste mindset van de medewerkers. Zichtbare monitoring op de werking en naleving van dit beleid, is een aandachtspunt voor uw organisatie.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en -verkoop door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

An aerial photograph of a paved path in a park, with three people running away from the camera. The path is flanked by green grass and some tall grasses on the left. The image is partially covered by a dark horizontal band where the title text is located.

Door de Raad gevraagde aandachtspunten

Door de raad gevraagde aandachtspunten

Reserve Beheren op Niveau (onderdeel bomenfonds)

Uw vraag:

- *De accountant geeft over het verslagjaar 2021 een overzicht van de toevoegingen en onttrekkingen aan de Reserve Beheren op Niveau (onderdeel bomenfonds) en rapporteert of de bestedingen rechtmatig waren.*

Onder de toelichting op de reserves (pagina 152) in de jaarrekening is het verloop van de Reserve Beheren op Niveau toegelicht.

Uit onze controle blijkt dat:

- Van de € 65.000 bestemd voor het onderdeel bomenfonds is er in 2021 voor € 11.000 aangewend. Er is dus nog ultimo boekjaar voor € 54.000 beschikbaar.
- Wij hebben vastgesteld dat de bestedingen van € 11.000 rechtmatig zijn. Er zijn onderliggende facturen en prestatieleveringen door de gemeente en ons getoetst in dit kader.

RREW en RRE gelden

Uw vragen:

- *(1) Hoeveel van deze subsidie is in het boekjaar 2021 besteed aan het verduurzamen van huurwoningen?*
- *(2) Hoeveel van deze subsidie is in het boekjaar 2021 besteed aan het verduurzamen van eigen woningen?*
- *(3) Zijn er middelen over en zo ja mogen deze middelen worden ingezet in 2022 of moeten deze terug naar de subsidieverstrekker?*
- *(4) Is (de verantwoording over) de uitvoering van bovengenoemde regelingen trouw en rechtmatig?*

Uit onze controle blijkt dat:

- (1) en (2). In 2021 is voor een totaal van € 588.000 (inclusief € 79.465 aan organisatiekosten) besteed aan het verduurzamen van woningen. Dit betroffen in 2021; 4.673 vouchers RRE ad € 329.000 (uitsluitend voor huiseigenaren) en 3.052 vouchers RREW ad € 259.000 (uitsluitend voor huurders).

- Er resteert nog € 287.000 aan gelden RREW en € 168.000 aan gelden RRE (zie pagina 142 in de jaarrekening). De gelden RREW zijn nog aanwendbaar tot en met 31 december 2022. Dit geldt niet voor de RRE gelden, welke terugbetaald moet worden.
- De verantwoording over de uitvoering van bovengenoemde regelingen geschiedt via de SiSa-bijlage. Bij onze toetsingen hierop zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Ontvangen extra gelden corona

Uw vraag:

- *Het college neemt in het jaarverslag 2021 een overzicht op van aanvullende gelden corona en waaraan deze besteed is. De accountant toetst of bestedingen van de extra gelden aan corona rechtmatig was.*

Uit onze controle blijkt dat:

- Het college in haar jaarverslag (onderdeel samenvatting – Coronacrisis financieel) een toelichting heeft gegeven op de besteding van aanvullend verkregen coronagelden. De samenvatting is tot stand gekomen vanuit de eerder aan de Raad gerapporteerde toelichting op besteding van aanvullend verkregen coronagelden vanuit de P&C rapportages (1ste en 2de bestuursrapportages). Wij hebben de bedragen in de samenvatting kunnen aansluiten met onderliggende circulaire/overschot 2020 (aanvullende inkomsten) en de financiële administratie (analyse extra kosten en minder inkomsten).
- Er is geen specifieke vastgelegde bestemming of richtlijn door de overheid gegeven waaraan de gelden besteed mogen worden. De totaal ontvangen compensaties en bestedingen in 2020 en 2021 hebben echter wel onderdeel gevormd van onze controle op de jaarrekening 2020 en 2021, waarbij wij verwijzen naar de door ons afgegeven oordeel op rechtmatigheid (goedkeurend). In onze controles zijn op dit gebied geen onrechtmatigheden gebleken.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

In dit hoofdstuk zijn overige onderwerpen ten aanzien van actuele ontwikkelingen ter informatie opgenomen. Wij hebben geen of beperkt onderzoek verricht of deze zaken van toepassing dan wel onderhanden zijn bij de gemeente Etten-Leur.

Fraude en continuïteit in de controleverklaring

Als reactie op de rapporten van de Commissie Toezicht Accountancysector en Monitoring Commissie Accountancy heeft de NBA in de 2e helft van 2020 aangekondigd dat zij het beleid op de gebieden Fraude en Continuïteit meer concreet en meer zichtbaar tot uitdrukking wil brengen.

In het voorjaar van 2021 is een pilot uitgevoerd waarbij aan accountantsorganisaties is gevraagd aandacht aan deze onderwerpen te besteden in de controleverklaring. Het gaat niet om een uitbreiding van uit te voeren werkzaamheden maar over het rapporteren over onze werkzaamheden. Inmiddels is de volgende stap gezet en zijn in december 2021 de beroepsregels (vastgelegd in de Nadere Voorschriften Controle en Overige Standaarden) aangepast. Voor de gemeente Etten-Leur hebben we al voor 2021 aanvullende aandacht aan deze onderwerpen in onze verklaring besteed.

De aanvulling in Standaard 700 komt er in hoofdlijnen op neer dat afzonderlijke secties voor de onderwerpen continuïteit en fraude in de controleverklaring worden opgenomen. Hierin wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht.

Als aanvulling kan de accountant ook de uitkomsten van deze werkzaamheden of belangrijke waarnemingen met betrekking tot het onderwerp toelichten. De beide secties worden in alle controleverklaringen (verplicht) opgenomen; ook in situaties waar geen sprake is van ernstige continuïteitsonzekerheid of spraakmakende fraudecasuïstiek. Deze verplichting geldt voor de verklaring bij de jaarrekening 2022, maar passen we voor 2021 voor Etten-Leur al vrijwillig toe.

Omdat binnen de publieke sector het begrip continuïteit minder relevant is, zijn de stakeholders nog in overleg hoe de accountant hier voor de publieke sector invulling aan gaat geven. Ten aanzien van de fraudecasuïstiek zou idealiter de nieuwe sectie in de controleverklaring moeten aansluiten op de frauderisico-analyse opgesteld door het college, dan wel de toelichting van het college op eventuele frauderisico's in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de loop van 2022 wordt de Wet versterking decentrale rekenkamers van kracht. In de tweede nota van wijziging is hierin ook de rechtmatigheidsverantwoording meegenomen die het college van burgemeester en wethouders met ingang van 2022 moet afleggen. Deze verantwoording wordt onderdeel van de jaarrekening en daarmee ook object van onderzoek van de accountant ten aanzien van getrouwheid van de jaarrekening.

In de Kadernota rechtmatigheid 2022 is door de commissie BBV invulling gegeven aan de rechtmatigheidsverantwoording met betrekking tot het voorwaarden-, begrotings- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Voor u als gemeente is het van belang om:

- de rapporteringsgrens vast te stellen (0-3% van de begrote lasten na dotatie aan de reserves);

- het normenkader 2022 op te stellen (en dit door de raad te laten vaststellen);
- het normenkader te vertalen in een toetsingskader (toetspunten financiële rechtmatigheid);
- beheersdoelstellingen, risico's en beheersmaatregelen te formuleren;
- een controleplan opstellen; en
- de controlewerkzaamheden uitvoeren.

Daarbij vragen wij specifieke aandacht voor deugdelijke dossiervorming.

Etten-Leur heeft deze items goed op de agenda en is in nauw overleg met ons om bovengenoemde stappen te zetten.

Bij de gemeenten die hiertoe in 2021 al een pilot hebben gedraaid is gebleken dat het geen sinecure is om de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording goed in te richten. De intentie van de wetswijziging is om de gemeentelijke organisatie beter in control te laten komen. Dat betekent dus ook dat de organisatie, denk aan budgethouders en management, moeten worden meegenomen. Ook gaat de wetswijziging uit van collectieve verantwoordelijkheid van het college. Dat vraagt het creëren van breed draagvlak en betrokkenheid. Wij adviseren u tijdig de werkzaamheden op te starten, niet alleen de controle, maar juist ook de versterking van de interne beheersing. Hoewel alleen financiële rechtmatigheid nu een wettelijke borging kent, is bovenstaand framework ook goed toe te passen bij o.a. doelmatigheid, doeltreffendheid, niet-financiële rechtmatigheid, fiscaliteit en IT.

Overige onderwerpen

Environmental Social and Governance rapportage

In april 2021 heeft de Europese Commissie de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) gepubliceerd. Als gevolg van deze richtlijn worden grote bedrijven verplicht om met ingang van het boekjaar 2023 te rapporteren over hun impact op milieu- en sociale zaken. De richtlijn heeft tot doel de kwaliteit van de gerapporteerde informatie met betrekking tot ESG-aangelegenheden te verbeteren, met als uiteindelijk doel de transformatie naar een duurzamere economie te ondersteunen in lijn met de klimaatverbintenis van Parijs.

De volgende informatie is o.a. vereist om in de ESG-rapportage op te nemen:

- welke duurzaamheidstrends en -ontwikkelingen een materiële impact kunnen hebben op de onderneming (bijv. tekort aan middelen, bedrijfsonderbrekingen door slechte weersomstandigheden enz.);
- welke materiële impact de onderneming heeft op haar omgeving (mens en milieu);
- informatie over langetermijndoelstellingen van de onderneming met betrekking tot ESG en de geboekte vooruitgang daarin;
- informatie over immateriële activa (bijv. sociaal kapitaal).

Momenteel is de rapportage over duurzaamheid alleen van toepassing voor grote bedrijven. Maatschappelijk staat duurzaamheid echter hoog op de agenda en dat betekent dat in de toekomst mogelijk ook een rapportageverplichting voor u als gemeente gaat gelden. Wij gaan graag met u in gesprek over hoe ESG binnen de gemeente is vormgegeven en hoe ontwikkelingen hierover worden gemonitord.

Wij kunnen u ondersteunen bij de uitwerking van uw duurzaamheidsstrategie, het adviseren omtrent te nemen acties omtrent uw duurzaamheidsstrategie en u te ondersteunen bij de bewaking van de realisatie van de strategie door middel van KPI's en dashboarding.

Btw-besparende schoolconstructies

De Hoge Raad heeft op 4 februari 2022 geoordeeld dat een gemeente bij de levering van een nieuw schoolgebouw aan een scholenstichting als btw-ondernemer handelt (i.e. een economische activiteit verricht), ondanks dat de levering plaatsvindt tegen een niet-kostendekkende vergoeding. De Hoge Raad merkt namelijk op dat algemeen bekend is dat gemeenten werkzaamheden met betrekking tot onroerende zaken verrichten en dat zij in dit kader worden aangemerkt als ondernemer in de zin van de btw. Dat in bepaalde situaties geen kostendekkende vergoeding wordt bedongen, doet niet af aan het btw-ondernemerschap. Ondanks dat de Belastingdienst de schoolconstructies met diverse middelen actief bestrijdt, blijkt uit deze zaak dat gemeenten onder bepaalde voorwaarden en omstandigheden de btw op de bouwkosten van schoolgebouwen in aftrek kunnen brengen.

Overige onderwerpen

Soft controls

De huidige maatschappelijke ontwikkelingen en toegenomen aandacht voor cultuur en gedrag alsmede de omgang met ethische dilemma's, maakt dat ook van de accountant wordt verwacht dat anders wordt gekeken naar risico's op dat gebied. Daarmee zijn soft controls, als belangrijke aspecten van cultuur en gedrag, een relevant onderdeel in de jaarrekeningcontrole.

In de herziene Standaard 315 Risico's op een afwijking van materieel belang identificeren is in paragraaf 21b vermeld:

'De accountant dient door het uitvoeren van risico-inschattingen inzicht te verwerven in de interne beheersingsomgeving. De accountant doet dit door te evalueren of:

- het management, onder het toezicht van de met governance belaste personen, een cultuur van eerlijkheid en ethisch gedrag heeft gecreëerd en gehandhaafd;
- de sterke punten in de elementen van de interne beheersingsomgeving samen een geschikte basis vormen voor de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit gezien de aard en complexiteit van de entiteit, en;
- tekortkomingen in de interne beheersingsomgeving de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit ondermijnen.'

Het is voor de accountant dus van belang om inzicht te verkrijgen in de cultuur van een organisatie en het gedrag van het management en de medewerkers. Dit kan zelfs al een rol spelen in het proces van opdrachtacceptatie en -continuering.

Cultuur en gedrag zijn brede begrippen. Cultuur is een gemeenschappelijke verzameling van normen, waarden en gedragsuitingen die gedeeld worden door de leden van de organisatie. Of anders gezegd: 'zo doen we dat hier'. Gedrag kan worden omschreven als een verzameling van bewuste of onbewuste, (niet-) tastbare handelingen die gestuurd worden door bijvoorbeeld overtuigingen en omgeving.

Organisaties die bewust hun cultuur managen zijn beter in het realiseren van doelen en het managen van risico's vergeleken met organisaties die dat niet doen.

Het bewust managen van de cultuur gebeurt vanuit vier invalshoeken:

1. verantwoordelijk zijn, is cruciaal voor het realiseren van noodzakelijke veranderingen in een organisatie. De mate waarin een gemeente centraal of decentraal is georganiseerd is vanzelfsprekend van invloed op de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling.
2. Processen en procedures: het besef dat het opleggen en handhaven van regels, het gedrag van mensen niet genoeg verandert.
3. Soft controls: het cultiveren van alle niet-tastbare maar wel gedrag-beïnvloedende factoren in organisaties die kunnen helpen bij het realiseren van doelen en het managen van risico's.
4. Organisatie en besturing: het besef dat alle organisatieonderdelen goed inzicht in soft controls levert samen met de analyse van hard controls een completer beeld op van de interne beheersingsomgeving en de mogelijke effectiviteit van de genomen interne beheersingsmaatregelen. In samenwerking met onze HR consultants gaan wij graag met u over dit onderwerp in gesprek.

A photograph of a stack of smooth, rounded stones balanced on a rougher rock surface. The stones are arranged in a vertical column, with the top stone slightly offset. The background is a soft, out-of-focus landscape with a warm, golden light, suggesting a sunset or sunrise. A dark horizontal band is overlaid across the middle of the image, and the word 'Bijlagen' is written in a bright yellow-green color on this band.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen			
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energieverbruik			
C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen			
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			
C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen			
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022			
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï			
F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021			
G2a	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2020			
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021			
G3a	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2020			
G12	Kwijtschelding publieke schulden SWZ-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel			
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembanen			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 2			
G4	Tozo 3			
G4	Tozo 4			
G4	Tozo 5			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4A	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet			
G4A	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet			
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet			
G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)			
G4A	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet			
G4A	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet			
G4A	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet			
G4A	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet			
G4A	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet			
G4A	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet			
G4A	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
EU Aanbestedingsrechtmatigheid	-	318
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	-	318
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening	-	n.v.t.
Totaal	-	318

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Niet van toepassing	-	-
Totaal onzekerheden	-	-

Bijlage C – Gecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde controleverschillen boven de door ons gehanteerde rapporteringstolerantie van € 128.000.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	€
Afgrenzing van de materiële vaste activa (rubricering, geen resultaatimpact)	954
Totaal gecorrigeerde controleverschillen	954

Bijlage D – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van gegevensgerichte werkzaamheden, data analyse en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2021 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 9 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de gemeente Etten-Leur maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. De samenwerking met Astrium Accountants ten aanzien van belastingen en Deloitte accountants ten aanzien van het Werkplein Hart van West-Brabant is van significant belang in het kader van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben bij de accountants een review uitgevoerd op hun werkzaamheden.

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Etten-Leur hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle

Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Etten-Leur betreffen:

- waardering van uw grondexploitaties; en
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de gemeenteraad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Bevestiging van het management

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders ter confirmatie een schriftelijke bevestiging gevraagd en ontvangen aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Etten-Leur

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- roulatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Bijlage F – Urenbesteding

Opbouw en inzet controleteam

Het controleteam heeft 741 uren aan de controle besteed. Het verwachte aantal te besteden uren was 594 (exclusief aanvullende werkzaamheden in onze controle en acht nieuwe SiSa-regelingen). In de onderstaande tabel zijn deze uren uitgesplitst naar functieniveaus binnen het team en naar de aanvullende werkzaamheden welke zijn verricht.

Overzicht van gerealiseerde en geplande controle-uren	Geplande controle-uren jaarrekening 2021	Aanvullende werkzaamheden	Aanvullende werkzaamheden SiSa	Totale werkelijke besteding
Partner	42	4	4	50
Manager	90	5	8	103
Overige teamleden	462	64	62	588
Totaal	594	73	74	741

Deze teamopbouw en de inzet van het team heeft geleid tot een kwalitatief goede controle.

Contactgegevens

drs. B. Smeenk RA

Extern accountant

b.smeenk@bakertilly.nl

drs. M.P. Wagenaars RA

Senior Manager

m.wagenaars@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Bijster 39

4817 HZ Breda

Postbus 3814

4800 DV Breda

T: 076 – 525 00 00